

Форма СПБ-11
Тримесечен отчет за операциите между местни и чуждестранни лица, свързани с услуги, възнаграждения
и безвъзмездните постъпления и плащания

за

I

II

III

IV

 тримесечие на година

Тип на отчета:

първоначален

коригирац

нулев

1. МЕСТНО ЛИЦЕ							
1.1. Наименование:							
1.2. ЕИК/Код по БУЛСТАТ:							
Попълва се само при първоначална регистрация и при промяна на регистрацията в БНБ:							
1.3. Населено място (седалище)							
1.4. Адрес (седалище)							
1.5. Пощенски код (седалище):							
1.6. Наименование на латиница:							
1.7. Телефон:							
1.8. Представляващо лице:							
1.9. Код на икономическа дейност по КИД 2025:							
1.10.Електронни съобщения на БНБ във връзка с подадените документи ще приемам на следния електронен адрес:							
2. СПИСЪК НА ОПЕРАЦИТЕ МЕЖДУ МЕСТНИ И ЧУЖДЕСТРАННИ ЛИЦА							
(Отбележете с X видовете операции през отчетното тримесечие, като посочите дали те представляват износ или внос за вашата отчетна единица)							
Вид на операцията	Код	Посока		Вид на операцията	Код	Посока	
		Износ	Внос			Износ	Внос
Услуги, свързани с покупка, преработка и ремонт на стоки							
Услуги по преработка на стоки	152			Юридически услуги	275		
Услуги, свързани с ремонт и поддръжка	160			Счетоводни, одиторски и данъчни консултации	276		
Стоки, придобити от превозвачи на чужда територия (в т.ч. и в пристанища и летища)	170			Бизнес и управленско консултиране и връзки с обществеността	277		
Стоки, продадени чрез търговско посредничество	2701			Реклама, пазарни проучвания и изследване на общественото мнение	278		
Стоки, придобити чрез търговско посредничество	2702			Предоставяне на услуги за научноизследователска и развойна дейност	2791		
				Патенти	2792		
				Авторски права върху продукти от научноизследователска и развойна дейност	2793		
Транспортни и пощенски услуги				Индустриален дизайн	2794		
Други транспортни услуги в морския транспорт	2031			Други права на собственост различни от патенти, авторски права и индустриален дизайн	2795		
Други транспортни услуги във въздушния транспорт	2032			Други услуги, свързани с научноизследователска и развойна дейност	2796		
Други транспортни услуги в ж.п. транспорт	2033			Проектантски услуги	2801		
Други транспортни услуги в шосейния транспорт	2034			Инженерингови услуги	2802		
Други транспортни услуги в речния транспорт	2035			Други технически услуги и техническа помощ	2803		
Други специфични транспортни услуги	2036			Преработка на отпадъци и пречистване на околната среда	282		
Пощенски услуги	958			Услуги, свързани със селското, горското стопанство и риболова	2831		
Куриерски услуги	959			Услуги, свързани с минодобива и преработващата промишленост	2832		
				Други бизнес услуги	284		
Строителни услуги				Други търговски услуги	271		
Строителни услуги в чужбина	250			Оперативен лизинг	272		
Строителни услуги в България	251						
Застрахователни премии	252			Лични, културни и възстановителни услуги			
Застрахователни обезщетения	253			Аудиовизуални услуги	2881		
Застрахователни и пенсионни услуги				Услуги, свързани с артистична дейност	2882		
Живото-застраховане	254			Образователни услуги	895		
Застраховане на товари	255			Здравни услуги	896		
Други видове пряко застраховане	256			Услуги в сферата на културата и спорта	897		
Презастрахователни услуги	257			Други лични услуги	898		
Спомагателни услуги при застраховане	258						
Пенсионни услуги	2591			Правителствени услуги			
Услуги по стандартни гаранции	2592			Услуги предоставени на/от чуждестранни посолства	292		
				Услуги предоставени на/от военни подразделения и агенции	293		
Финансови услуги				Други правителствени услуги	294		
Финансови услуги	260						
				Безвъзмездни постъпления и плащания			
Авторски права и лицензи				Безвъзмездни постъпления	3791		
Франчайзинг и сродни права	891			Безвъзмездни плащания	3792		
Лицензии за продукти от научноизследователска и развойна дейност	8921						
Лицензии за производство и/или разпространение на компютърен софтуер	8922			Заплати и компенсации			
Лицензии за производство и/или разпространение на аудиовизуални продукти	8923			Заплати и компенсации	310		
Лицензии за производство и/или разпространение на продукти различни от аудиовизуалните	8924						
				Непроизведени нефинансови активи			
Телекомуникационни, компютърни и информационни услуги				Придобиване/разпореждане с непроизведени нефинансови активи	900		
Телекомуникационни услуги	247						
Компютърен софтуер	2631						
Компютърни услуги	2632						
Новинарски услуги	889						
Други информационни услуги	890						

3. ОПЕРАЦИИ ЗА ОТЧЕТНИЯ ПЕРИОД					
Код на операцията	Код 01 - износ / Код 02 - внос	Месец	Държава / Международна организация	Валута - код	Стойност (в хиляди евро)

Известно ми е, че за посочването на неверни данни нося отговорност по чл. 313 от Наказателния кодекс.

СЪСТАВИЛ ОТЧЕТА		Подпис:
Име и фамилия:	Длъжност:	
Телефон:		
Електронна поща:		
Дата:		

Електронният вариант на формата се намира на интернет страницата на БНБ на адрес www.bnb.bg

БЪЛГАРСКА НАРОДНА БАНКА, пл. "Княз Александър I" № 1, София 1000
дирекция "Статистика", тел. (02) 9145 1259 (1964, 1906)

УКАЗАНИЯ ЗА ПОПЪЛВАНЕ НА ФОРМА СПБ-11

Тримесечен отчет за операциите между местни и чуждестранни лица, свързани с услуги, възнаграждения и безвъзмездните постъпления и плащания

(по образец към чл. 9, ал. 1, т.5 и чл. 9, ал.3 към Наредба № 27 на БНБ)

I. ОБЩИ ПОЛОЖЕНИЯ

ОБХВАТ: Българската народна банка събира тримесечно информация относно операциите, свързани с услуги, възнаграждения и безвъзмездни постъпления и плащания на определените от нея местни лица с чуждестранни лица, чрез статистическа форма **СПБ-11** и въз основа на стратифицирана извадка

ОТЧЕТЕН ПЕРИОД: Отчетният период е тримесечие. Отбелязва се (с X) полето, отговарящо на съответното тримесечие за съответната година. При подаване по електронен път тримесечията се отбелязват с арабски цифри 1, 2, 3 или 4 съответно за първо, второ, трето и четвърто тримесечие.

СРОК ЗА ПРЕДОСТАВЯНЕ: Форма **СПБ-11** се представя на БНБ в срок до 20-о число на месеца, следващ отчетното тримесечие. Отчетът за четвъртото тримесечие на годината се представя в срок до 25 януари на годината, следваща отчетната.

ФОРМАТ НА ПОДАВАНЕ: Форма **СПБ-11** се подава по един от следните начини:

- по електронен път, чрез Портала на ИСИС, съгласно „Указание за предоставяне на достъп до Портал за подаване на статистическа информация по Наредба № 27 и Наредба №17 на БНБ“ и „Ръководство на потребителя за предоставяне на статистическа информация на БНБ по електронен път чрез Интегрирана статистическа информационна система (ИСИС) на БНБ“. Указанието и Ръководството, както и линк към Портала, са достъпни на интернет страницата на БНБ (www.bnb.bg) в рубрика Статистика /Електронно подаване на отчетни форми;
- на хартиен носител на място в деловодството на БНБ или по пощата, на адрес София 1000, пл. „Княз Александър I“ №1, за дирекция „Статистика“.

Съгласно изискванията на чл.14, ал.5 от Наредба № 27 на БНБ, при отчитане на повече от пет записа, статистическите форми се подават само по електронен път.

ТИП НА ОТЧЕТА: Типът на отчета може да бъде *първоначален отчет* или *коригиращ отчет*. Отбелязва се (с X) полето, отговарящо на съответния тип. При подаване по електронен път с главни латински букви се отбелязва код „P“ за първоначален отчет и код „R“ за коригиращ отчет. При положение, че местното лице няма начислени услуги, възнаграждения и безвъзмездни постъпления и плащания през отчетния период, отбелязва (с X) полето нулев отчет на хартиената форма, и с код „Y“ – при подаване по електронен път.

Данните в отчета следва да бъдат на база информация от счетоводната система, отразяваща начислените операции между местни и чуждестранни лица, свързани с услуги, възнаграждения и безвъзмездните постъпления и плащания за съответното тримесечие.

II. ПОПЪЛВАНЕ НА ФОРМАТА

1. МЕСТНО ЛИЦЕ: Посочват се наименованието и ЕИК/Код по БУЛСТАТ на юридическото лице или едноличния търговец. При първоначална регистрация на местното лице в БНБ и при

последваща промяна в първоначално декларираните данни се попълва информация за населеното място, пощенския код и адреса на седалище, наименование на латиница, телефон, име и фамилия на лицето, което представлява местното лице¹, код на икономическа дейност по КИД 2025, както и електронен адрес, на който ще се получават електронни съобщения от БНБ. Данните от т.1.3 до т.1.10 може да не се попълват, когато местното лице вече е подавало отчетна форма СПБ-11 в БНБ и данните са непроменени.

2. СПИСЪК НА ОПЕРАЦИИТЕ МЕЖДУ МЕСТНИ И ЧУЖДЕСТРАННИ ЛИЦА

Отбелязват се (с X) видовете операции, между местното лице и чуждестранни лица през отчетното тримесечие, независимо дали са свързани с основната дейност или извънредна, като се посочва дали те представляват внос или износ за местното лице. Кодовете и класификацията на операциите се определят от БНБ.

За всяка отбелязана операция в списъка на видовете операции, подлежащи на отчет следва да бъде посочена стойност в съответния раздел на форма СПБ-11.

За целите на отчета се счита, че **износ** е налице, когато местно лице начислява услуга към чуждестранно лице или получава заплати и компенсация, както и безвъзмездни постъпления.

За целите на отчета се счита, че **внос** е налице, когато чуждестранно лице начислява услуга към местно лице, както и когато местно лице плаща заплати и компенсация на чуждестранно лице, или извършва безвъзмездни плащания.

3. ОПЕРАЦИИ ЗА ОТЧЕТНИЯ ПЕРИОД

Код на операцията

Посочва се кодът, съответстващ на икономическия характер на операцията, съгласно приложение „Кодове на икономическите операции, свързани с услуги, възнаграждения и безвъзмездни постъпления и плащания”.

Код 01 – износ / Код 02 – внос

Попълва се съответният код в зависимост от посоката на операцията и въведените данни в таблица 2. **СПИСЪК НА ОПЕРАЦИИТЕ МЕЖДУ МЕСТНИ И ЧУЖДЕСТРАННИ ЛИЦА**

Месец

Посочва се конкретният месец от тримесечието, в която е начислена услугата между местното лице и чуждестранните лица. Месеците се попълват по следния начин:

- 01 за първия месец от съответното тримесечие (януари, април, юли, октомври);
- 02 за втория месец от съответното тримесечие (февруари, май, август, ноември);
- 03 за третия месец от съответното тримесечие (март, юни, септември, декември).

Държава / международна организация

Посочва се държавата на седалище на чуждестранното лице - контрагент (не се посочват имена на чуждестранни лица-фирми) с кода ѝ съгласно *Приложение 3 Класификатор на държавите и международните институции*. Когато контрагент е международна или регионална организация (напр. Международната банка за възстановяване и развитие, Европейска комисия, МВФ), отново

---

¹ В случай че местното лице се представлява от повече от едно лице, се посочва името и фамилията на едно от представляващите лица по избор.

се използва този списък.

Валута - код

Посочва се буквеният код на оригиналната валута, в която е начислена услугата съгласно *Приложение 4 Класификатор на валутите*.

Стойност (в хиляди евро)

Посочва се равностойността на всяка начислена услуга в хиляди евро. За превалутиране, се използва официалният курс на БНБ към датата на начисляване или средномесечен курс.

При необходимост от подаване на първоначален или коригиращ отчет за отчетен период преди присъединяването на България към еврозоната, следва да се използва формата със стойности в хиляди лева.

За безвъзмездните постъпления и плащания се посочва равностойността на получените или предоставени средства в хиляди евро.

СЪСТАВИЛ ОТЧЕТА: Посочва се информация за лицето, съставило отчета, което полага и собственоръчно подпис, ако отчетът е подаден на хартия. Ако отчетът е подаден електронно, е необходимо подписването му с електронен подпис.

Кодове на икономическите операции, свързани с услуги, възнаграждения и безвъзмездни постъпления и плащания

УСЛУГИ, СВЪРЗАНИ С ПОКУПКА, ПРЕРАБОТКА И РЕМОНТ НА СТОКИ

Код 152

Услуги по преработка на стоки

Износ: Начислените услуги от местното лице към чуждестранни лица във връзка с преработка, доработка, опаковане, поставяне на етикети, сглобяване и монтаж и др. на стоки, които са собственост на чуждестранното лице.

Внос: Начислените от чуждестранни лица към местното лице услуги във връзка с преработка, доработка, опаковане, поставяне на етикети, сглобяване и монтаж и др. на стоки, които са собственост на местното лице.

Включват се:

- услугите, свързани с рафиниране на петрол;
- втечняване на газ;
- сглобяване на електроника;
- ишлеме

Не се включват:

- не се включва стойността на стоката преди или след преработката;
- не се включва стойността по транспортирането на стоката.

Код 160

Услуги свързани с ремонт и поддръжка

Износ: Начислените услуги от местното лице към чуждестранни лица във връзка с ремонт и поддръжка на стоки и други материални активи, които са собственост на чуждестранното лице.

Внос: Начислените от чуждестранни лица към местното лице услуги във връзка с ремонт и поддръжка на стоки и други материални активи, които са собственост на местното лице.

Включват се:

- услугите, свързани с ремонт и поддръжка на стоки и други материални активи независимо дали стойността на ремонта е капитализирана в стойността на материалния актив;
- стойността на резервните части и на други материали, включени от предоставящия ремонтната услуга;
- ремонт и поддръжката (без почистване) на кораби, въздухоплавателни средства и друго транспортно оборудване.

Не се включват:

- не се включва стойността на стоките и/или на други материални активи преди или след ремонта;
- поддръжката и ремонта на строителни обекти - те се включват в код 250 *Строителни услуги в чужбина* и/или код 251 *Строителни услуги в България*;
- поддръжката и ремонта на компютърно оборудване - те се включват в код 2632 *Компютърни услуги*.

Код 170

Стоки, придобити от превозвачи на чужда територия (в т.ч. и в пристанища и летища)

Пристанища и летища включват морски и океански терминали, летища, пристанища на вътрешни водни пътища.

Износ: Платените от чуждестранни лица стоки, продадени от местното лице на чуждестранни превозвачи на територията на пристанища и аерогари.

Внос: Платените стоки от местното лице, закупени от чуждестранни лица на територията на чуждестранни пристанища и аерогари.

Включват се:

- гориво (бункеровка), вкл. и разноските за гориво на местни лица, предоставящи услуги по шосеен транспорт;
- провизии, припаси, помощни материали свързани с обслужването на въздухоплавателни и плавателни съдове.
- стоките и услугите, предоставяни от шосейни или друг вид превозвачи, които са използвани на територия на икономика, различна от територията, на която са резиденти предоставящите услугата, вкл. разходите за горива на транспортните оператори

Търговско посредничество

Търговското посредничество е налице, когато местно лице закупува стоки от чуждестранни лица, които след това препродава на други чуждестранни лица, като стоката не пресича границите на страната (не влиза в страната или не я напуска във физически аспект). Включва се както стоков арбитраж, при който стоката се купува и продава почти едновременно, също така и препродажба на едро, при която търговецът става собственик на стоката за по-продължителен период от време и поема отговорността за транспортирането ѝ от държавата на продавача до държавата на купувача.

Код 2701 и код 2702 се посочват винаги заедно в месеца, в който стоките са продадени, независимо от това, че месецът на покупка на стоките може да не съвпада с месеца на продажбата.

Код 2701

Стоки, продадени чрез търговско посредничество

Износ: Посочва се стойността на продадените от местното лице стоки на чуждестранни лица. Стойността на стоките е по цени на договаряне към момента на продажбата.

Код 2702

Стоки, придобити чрез търговско посредничество

Износ: Посочва се стойността на придобитите от местното лице стоки (**със знак минус**), закупени от чуждестранни лица. Стойността на стоките е по цени на договаряне към момента на покупката.

ТРАНСПОРТНИ И ПОЩЕНСКИ УСЛУГИ

Не се включва товарен или пътнически транспорт!

Посочват се само услуги, които включват спомагателни (допълващи) транспортни услуги без тези, които са свързани с транспортирането на товари или хора.

Код 2031 Други транспортни услуги в морския транспорт

Код 2032 Други транспортни услуги във въздушния транспорт

Код 2033 Други транспортни услуги в ж.п. транспорт

Код 2034 Други транспортни услуги в шосейния транспорт

Код 2035 Други транспортни услуги в речния транспорт

Код 2036 Други специфични транспортни услуги

Износ: Начислените от местното лице към чуждестранни лица услуги, свързани с товаренето и разтоварването на стоки и товари.

Внос: Начислени услуги от чуждестранни лица към местното лице, свързани с товаренето и разтоварването на стоки и товари.

Включват се:

- стифиране (струпване);
- складиране и съхранение;
- опаковане и преопаковане;
- воденето на самолет в чуждо въздушно пространство и на кораб в чужда акватория;
- ръководство на въздушния трафик;
- поддръжка и почистване на транспортни средства, осъществявано в пристанища и летища;
- спасителни операции (при природни бедствия);
- летищни такси;
- агентски комисионни, свързани с пътнически и товарен транспорт (спедиторски и брокерски комисионни);
- пътни такси (тол-такси) за ползването на чужда пътна инфраструктура и/или винетки, валидни за чужда територия.

Не се включват:

- застраховките на товарите - те се включват в Код 252 *Застрахователни премии*;
- стоките закупени от чуждестранни превозвачи на територията на летища и пристанища – код 170;
- поправка и монтаж на транспортно оборудване – те се включват в код 160 *Услуги свързани с ремонт и поддръжка*;
- поправка и ремонт на ж.п., пристанищни и летищни съоръжения - те се включват в код 250 *Строителни услуги в чужбина* и/или код 251 *Строителни услуги в България*.

Код 958

Пощенски услуги

Износ: Начислените от местното лице към чуждестранни лица пощенски услуги.

Внос: Начислените от чуждестранни лица към местното лице пощенски услуги.

Включват се:

- услуги по приемане, пренасяне и доставка на писма и колетни пратки;
- услуги по приемане, пренасяне и доставка на брошури, вестници и списания и други периодични издания;
- телеграфни услуги и пощенски услуги на гише;
- пощенски услуги до поискване;
- продажба на марки;
- пощенски услуги, свързани с парични нареждания;
- услуги по предоставяне под наем на пощенски кутии.

Не се включват:

- финансови услуги, оказвани от пощенските служби, като услуги, свързани с преводи по жиро сметки, банкови услуги и услуги по депозитни сметки - те се включват в код 260 *Финансови услуги*;
- услуги по подготовка на пощенски пратки - те се включват в код 284 *Други бизнес услуги*;

- услуги, свързани с телекомуникационни системи - те се включват в код 247 *Телекомуникационни услуги*.

Код 959

Куриерски услуги

Износ: Начислените от местното лице към чуждестранни лица куриерски услуги.

Внос: Начислените от чуждестранни лица към местното лице куриерски услуги.

Включват се:

- услуги, свързани с експресните доставки от врата до врата;
- услуги, свързани с доставки до поискване или до определен срок.

Не се включват:

- услуги по пренасяне и складиране на пощенски пратки от авиокомпания - те се включват в код 2032 *Други транспортни услуги във въздушния транспорт*;
- услуги по подготовката на куриерски пратки - те се включват в код 284 *Други бизнес услуги*.

СТРОИТЕЛНИ УСЛУГИ

Строителните услуги, които следва да се посочват във формата са:

- строителни работи, които продължават по-малко от една година;
- строителни работи, които не се изпълняват чрез дъщерно дружество на територията на страната, получател на услугата;
- услуги по строителни обекти (сгради, пътища, мостове, язовири) и съоръжения;
- подготовка на парцели;
- инсталиране и сглобяване на машини, монтаж на оборудване;
- строителство на сгради;
- изграждане на водопроводи;
- дейности по събаряне на сгради и съоръжения, разчистване на терени;
- строителни ремонти;
- почистване, боядисване и ремонт на фасади;
- отдаване под наем на строителни съоръжения с оператор.

Код 250

Строителни услуги в чужбина

Износ: Начислените строителни услуги от местното лице към чуждестранни лица извън страната или в страната, за строителни работи, които продължават по-малко от една година.

Не се включват:

- строителните услуги, предоставяни в чужбина чрез дъщерни дружества или клонове, регистрирани като такива на чужда територия. В повечето случаи тези дейности се отчитат като инвестиция в чужбина чрез подаване на форма СПБ-7.

Код 251

Строителни услуги в България

Внос: Начислените услуги от чуждестранни лица към местното лице във връзка със строителни работи, които продължават по-малко от една година.

Не се включват:

- строителните услуги предоставяни от клонове или дъщерни предприятия на чуждестранните лица, които осъществяват строителния проект в България и са регистрирани на територията на България.

Код 252

ЗАСТРАХОВАТЕЛНИ ПРЕМИИ

Износ: Спечелени застрахователни премии от местни застрахователни/презастрахователни дружества, по издадени полици на чуждестранни лица.

Внос: Спечелени застрахователни премии от чуждестранни застрахователни/презастрахователни дружества по издадени полици на местни лица.

Код 253

ЗАСТРАХОВАТЕЛНИ ОБЕЗЩЕТЕНИЯ

Износ (получени): Дължими застрахователни обезщетения (възникнали, обявени и изплатени през периода; възникнали, обявени, но неизплатени през периода; възникнали през периода, но необявени пред застрахователя през периода) за получаване от местни лица, платими от чуждестранни застрахователни/презастрахователни дружества.

Внос (платени): Дължими застрахователни обезщетения (възникнали, обявени и изплатени през периода; възникнали, обявени, но неизплатени през периода; възникнали през периода, но необявени пред застрахователя през периода) от местни застрахователни/презастрахователни дружества и платими към чуждестранни лица.

ЗАСТРАХОВАТЕЛНИ И ПЕНСИОННИ УСЛУГИ

Износ: Застрахователни услуги, начислени от местни застрахователни/презастрахователни дружества към чуждестранни лица.

Пенсионни услуги, начислени от местни пенсионно-осигурителни дружества към чуждестранни лица.

Внос: Застрахователни услуги, начислени от чуждестранни застрахователни/презастрахователни дружества към местни лица.

Пенсионни услуги, начислени от чуждестранни пенсионно-осигурителни дружества към местни лица.

Формула за изчисляване на застрахователни услуги (износ)

Брутни спечелени премии
+ доход от инвестиране на техническите резерви
– дължими обезщетения (изплатени; предявени, но неизплатени; възникнали, но непредявени)
– корекции за волатилност
= застрахователни услуги (положително число или нула)

Услугата се изчислява по отделно за код 254, 255, 256 и 257.

Само застрахователни и презастрахователни дружества, както и застрахователни брокери и агенти посочават застрахователни и презастрахователни услуги по кодове 254, 255, 256 и 257.

Код 254

Живото-застраховане

- Живото-застраховането включва поток от плащания от притежателя на полицата в замяна на договорена минимална еднократна сума в края на срока на полицата, платима при падеж или смърт на притежателя на полицата.

Код 255

Застраховане на товари

Включват се:

- риск от кражба, загуба или увреждане на стоки, които са в процес на внос (износ, транзит) или друго застрахователно събитие настъпило при превоза.

Не се включват:

- застраховките на превозното средство, с което е извършван превоза на стоките.

Код 256

Други видове пряко застраховане

- пряко застраховане – морско, въздушно;
- застраховане срещу имуществени вреди и/или срещу пожар;
- застраховане срещу парични загуби;
- застраховане - юридическа отговорност;
- застраховане свързано със заеми и кредитни карти;
- застраховане при пътуване.

Код 257

Презастрахователни услуги

- прехвърляне на застрахователния риск от един застраховател на друг.

Код 258

Спомагателни услуги при застраховане

- застрахователно-консултантските услуги;
- пенсионно-консултантски услуги;
- агентски и брокерски комисионни, свързани със застрахователни услуги.

Код 2591

Пенсионни услуги

- услуги, предоставяни от пенсионни фондове, свързани с изплащане на пенсии или обезщетения при смърт или нетрудоспособност.

Код 2592

Услуги по стандартни гаранции

- гаранции по студентски заеми.

ФИНАНСОВИ УСЛУГИ

Код 260

Финансови услуги

Такива услуги могат да се предоставят от банки, фондови борси, факторинг компании, компании за издаване на кредитни карти и пътнически чекове, рейтингови агенции, финансови консултанти, инвестиционни и други финансови посредници.

Износ: Начислените услуги от местното лице към чуждестранни лица, свързани с финансово посредничество и/или спомагателни услуги.

Внос: Начислените от чуждестранни лица към местното лице услуги, свързани с финансово посредничество и/или спомагателни услуги.

Включват се:

- такси и комисионни във връзка с:
  - откриване на депозити;
  - отпускане на кредити (включително за ипотечни заеми и финансов лизинг);
  - кредитни карти;
  - откриване на акредитиви;
  - гаранции;
  - обработка на инкасови документи;
  - парични преводи;
  - банкови акцепти;
  - кредитни линии и клиринг на плащания;
  - факторинг, форфетиране и др.;
- такси при неусвояване на отпуснати суми по кредитни споразумения;
- финансово-консултантски услуги;
- финансови услуги във връзка с покупко-продажбата на валута;
- такси за S.W.I.F.T.;
- услуги по сделки с ценни книжа (вкл. финансови деривати), като гарантиране и пласиране на емисии от ценни книжа, брокерски комисионни, услуги, свързани с прехвърляне на финансови инструменти и събиране на доходите по тях;
- услуги по доверително управление на фондове, финансово консултиране, попечителство на финансови активи и ценни метали, управление на активи;
- финансови услуги, свързани със сливания и придобивания, оценка на кредитен рейтинг, административно управление на финансови пазари.

Не се включват:

- лихви по депозити, кредити, финансови лизинги, ценни книжа и притежавани живото-застрахователни полици;
- получени и платени дивиденди;
- спомагателни услуги на живото-застрахователни и пенсионни фондове, както и други застрахователни услуги между местни и чуждестранни лица - те се включват в кодовете за застрахователни услуги;
- нефинансови консултантски услуги, оказвани от финансови институции, като услуги по управленско консултиране - те се включват в код 277 *Бизнес и управленско консултиране и връзки с обществеността*;
- загуби и печалби от покупко-продажба на ценни книжа и финансови деривати за собствена сметка.

АВТОРСКИ ПРАВА И ЛИЦЕНЗИИ

Код 891

Франчайзинг и сродни права

Износ: Начислените от местното лице франчайзинг такси за предоставяни от него права на чуждестранни лица.

Внос: Начислените от чуждестранни лица франчайзинг такси към местното лице за ползвани от него права.

Включват се:

- начислените такси за предоставяне правото на продажба на продукт или предоставяне на услуга, които носят определена търговска марка на определена територия.

Не се включват:

- случаите, когато има промяна в собствеността върху правата (т.е. продавачът престава да има всякакви права и задължения, свързани с интелектуалната собственост).

Код 8921

Лицензии за продукти от научноизследователска и развойна дейност

Износ: Начислените от местното лице авторски права и лицензионни такси към чуждестранни лица за продукти от научноизследователска и развойна дейност.

Внос: Начислените от чуждестранни лица авторски права и лицензионни такси към местното лице за продукти от научноизследователска и развойна дейност.

Включват се:

- лицензионни такси върху права на собственост, като патенти, авторски права, права върху технологични процеси и индустриален дизайн.

Код 8922

Лицензии за производство и/или разпространение на компютърен софтуер

Износ: Начислените от местното лице лицензионни такси към чуждестранни лица за производството и/или разпространението на компютърен софтуер.

Внос: Начислените от чуждестранни лица лицензионни такси към местното лице за производството и/или разпространението на компютърен софтуер.

Включват се:

- лицензионни такси по споразумения за ползване на компютърни програми.

Не се включват:

- продажби на клиентски (специфичен) софтуер както и свързаните с него права за използване – те се включват по код 2631 *Компютърен софтуер*.

Код 8923

Лицензии за производство и/или разпространение на аудиовизуални продукти

Износ: Начислените от местното лице авторски права и лицензионни такси към чуждестранни лица за правото на ползване на аудиовизуални продукти.

Внос: Начислените от чуждестранни лица авторски права и лицензионни такси към местното лице за правото на ползване на аудиовизуални продукти.

Включват се:

- лицензионни такси по споразумения за ползване на произведени оригинали или прототипи, като кинематографични творби и звукови записи;
- права за излъчване на спортни събития.

Не се включват:

- такси по права за разпространение на аудиовизуални продукти за ограничен период от време или на ограничена територия – те се включват в код 288 *Аудиовизуални услуги*.

Код 8924

Лицензии за производство и/или разпространение на продукти различни от аудиовизуалните

Износ: Начислените от местното лице авторски права и лицензионни такси към чуждестранни лица за правото на ползване на продукти различни от аудиовизуалните.

Внос: Начислените от чуждестранни лица авторски права и лицензионни такси към местното лице за правото на ползване на продукти различни от аудиовизуалните.

Включват се:

- лицензионни такси по споразумения за ползване на произведени оригинали или прототипи на творци (автори, художници, скулптори).

ТЕЛЕКОМУНИКАЦИОННИ, КОМПЮТЪРНИ И ИНФОРМАЦИОННИ УСЛУГИ

Код 247

Телекомуникационни услуги

Износ: Начислените от местното лице на чуждестранни лица телекомуникационни услуги.

Внос: Начислените от чуждестранни лица към местното лице телекомуникационни услуги.

Включват се:

- трансмисия на звук, картина или друга информация;
- трансмисия чрез телефон (включително клетъчните телефонни услуги), факс, телекс, телеграма;
- радио и телевизия (наземна, кабелна и сателитна), сателитен сигнал и др.;
- услуги през бизнес мрежи, теле-конферентни и спомагателни услуги;
- услуги по отдаване под наем на телекомуникационни линии;
- услуги по осигуряване на интернет трансфер и онлайн достъп, включително предоставяне на достъп до интернет и електронна поща.

Не се включват:

- услуги по инсталиране и оборудване на телефонни мрежи - те се включват в *Строителни услуги*;
- стойността на пренасяната информация - тя се включват в код 889 *Новинарски услуги*;
- преводите, извършвани в полза на електроразпределителни, топлофикационни, водоразпределителни дружества, както и др. услуги, извършвани чрез далекосъобщителни оператори, които представляват заплащане на сметки;
- услуги предоставяни от сървъри на бази данни, компютърни услуги, които осигуряват достъп до бази данни и обработка на данните - те се включват в код 890 *Други информационни услуги*.

Код 2631

Компютърен софтуер

Износ: Начислените от местното лице към чуждестранни лица компютърни услуги, свързани с компютърен софтуер.

Внос: Начислените от чуждестранни лица към местното лице компютърни услуги, свързани с компютърен софтуер.

Включват се:

- продажби на клиентски (специфичен) софтуер както и свързаните с него права за използване;
- развитието, изработването и доставката на документация за клиентски софтуер, вкл. операционни системи, направени за точно определени клиенти;
- услуги, свързани с хардуер и софтуер за крайно потребление; инсталация на софтуер, или доставен по електронен път с периодични или еднократни плащания за лиценз;
- услуги, свързани с лицензи за използване на софтуер за крайно потребление, предоставяни на носител за съхранение на данни с периодична такса за лиценз, както и лицензи за използване на софтуер с неограничен срок за използване;
- продажба и покупка на автентични продукти и права върху собственост за софтуерни системи и приложения;

Не се включват:

- покупко-продажба на стандартен софтуер.

Код 2632

Компютърни услуги

Износ: Начислените от местното лице към чуждестранни лица компютърни услуги.

Внос: Начислените от чуждестранни лица към местното лице компютърни услуги.

Включват се:

- консултантски услуги, свързани с хардуер и софтуер, в т.ч. управление на подизпълнители на компютърни услуги;
- услуги, свързани с инсталация на хардуер и софтуер на сървъри и главни компютърни единици;
- услуги, свързани с поддръжка и ремонт на компютърни системи и периферни устройства (принтери, факсове, мултифункционални устройства и др.);
- услуги по възстановяване на данни;
- услуги по осигуряване на системна помощ във връзка с управлението на компютри (колцентрове);
- анализи, дизайн и програмиране на системи готови за употреба (включително развитието и проектирането на интернет страници);
- системна поддръжка както и други услуги – обучение, като част от цялостния процес на компютърните консултации;
- услуги по обработка и съхранение на данни като въвеждане на данни, подготовка на таблици и диаграми и развитието на системи за работа в мрежа на много потребители;
- услуги, свързани с хостване на интернет страници (например предоставяне на дисково пространство на Интернет сървър за хостване на страници).

Не се включват:

- курсове за обучение, които не са тясно специализирани и свързани с конкретен клиент - те се включват в код 895 *Образователни услуги*.
- таксите за лицензи за възпроизводство и дистрибуция, които са част от таксите за правата върху интелектуална собственост- те се включват в код 8922 *Лицензии за възпроизводство и/или дистрибуция на компютърен софтуер*.

Код 889

Новинарски услуги

Износ: Начислените от местното лице към чуждестранни лица новинарски услуги.

Внос: Начислените от чуждестранни лица към местното лице новинарски услуги.

Включват се:

- услугите предоставяни от новинарски агенции като новини, фотографии, статии.

Код 890

Други информационни услуги

Износ: Начислените от местното лице към чуждестранни лица други информационни услуги.

Внос: Начислените от чуждестранни лица към местното лице други информационни услуги.

Включват се:

- услуги, свързани с бази-данни - разработване на концепцията, съхранение и разпространение на данни, (включително чрез указатели и списъци на електронни пощи), както в реално време, така и чрез магнитен, оптичен или печатен носител;
- интернет-базирани приложения;
- директни, лични абонаменти за вестници и друга периодична литература, доставяни по електронна поща, чрез електронна трансмисия или други електронни средства;
- трансферирането на данни или програми, които не са софтуер от сървър към друг компютър.

Не се включват:

- услуги по осигуряване на системна помощ във връзка с управлението на компютри (колцентрове) – те се включват в код 2632 *Компютърни услуги*.

ДРУГИ БИЗНЕС УСЛУГИ

Код 275

Юридически услуги

Износ: Начислените от местното лице към чуждестранни лица юридически услуги.

Внос: Начислените от чуждестранни лица към местното лице юридически услуги.

Включват се:

- правни консултации, представителство при правни, съдебни и законови процедури, съставяне на правни документи, съдебни такси, консултации по сертификация, услуги по попечителство и по прехвърляне на имоти и др.

Код 276

Счетоводни, одиторски и данъчни консултации

Износ: Начислените услуги от местното лице към чуждестранни лица във връзка със счетоводни, одиторски и данъчни консултации.

Внос: Начислените от чуждестранни лица към местното лице услуги във връзка със счетоводни, одиторски и данъчни консултации.

Включват се:

- водене на счетоводни книги, проверка на счетоводни записвания и финансови отчети, данъчно планиране и данъчни консултации на бизнеса, подготвяне на данъчни документи, вкл. и услуги, свързани с възстановяване на ДДС и др.

Код 277

Бизнес и управленско консултиране и връзки с обществеността

Износ: Начислените услуги от местното лице към чуждестранни лица във връзка с бизнес и управленско консултиране и връзки с обществеността.

Внос: Начислените от чуждестранни лица към местното лице услуги във връзка с бизнес и управленско консултиране и връзки с обществеността.

Включват се:

- услуги, свързани с консултиране, управление и оперативна помощ относно бизнес политиката и стратегията на фирмата, както и цялостно планиране, структуриране и контрол на организацията ѝ;
- управленски одит, консултиране относно управлението на пазарите, управление на човешките ресурси, управление на производството и на проектите;
- услуги, свързани с консултиране, управление и оперативна помощ относно подобряване имиджа на клиентите и техните взаимоотношения с институциите и обществеността (връзки с обществеността);
- управленски разходи между свързани дружества.

Не се включват:

- получени и платени дивиденди.

Код 278

Реклама, пазарни проучвания и изследване на общественото мнение

Износ: Начислените услуги от местното лице към чуждестранни лица във връзка с реклама, пазарни проучвания и изследване на общественото мнение.

Внос: Начислените от чуждестранни лица към местното лице услуги във връзка с реклама, пазарни проучвания и изследване на общественото мнение.

Включват се:

- изграждане на концепция, създаване и разпространение на рекламни послания;
- покупко-продажба на рекламното пространство и време в медиите;
- организиране на изложения и други подобни услуги;
- насърчаване на продажбите в чужбина, пазарни(маркетинг) проучвания, теле-маркетинг;
- изследвания на общественото мнение.

Код 2791

Предоставяне на услуги за научноизследователска и развойна дейност

Износ: Начислените услуги от местното лице към чуждестранни лица във връзка с научноизследователска и развойна дейност.

Внос: Начислените от чуждестранни лица към местното лице услуги във връзка с научноизследователска и развойна дейност.

Включват се:

- услугите, свързани с изследвания и експериментално развитие на нови продукти и процеси, в сферата на точните, социалните и хуманитарните науки;
- услуги по разработване на оперативни системи, които подпомагат технологични разработки.

Не се включват:

- продажбата на лицензионни такси за продукти от научноизследователска и развойна дейност – те се включват в код 8921 *Лицензии за продукти от научноизследователска и развойна дейност*;
- продажбата на собствеността върху продукти от научноизследователска и развойна дейност;
- технически проучвания и консултантска дейност – те се включват в код 277 *Бизнес и управленско консултиране и връзки с обществеността*.

Код 2792

Патенти

Износ: Начислените продажби на патенти от местното лице към чуждестранни лица.

Внос: Начислените продажби на патенти от чуждестранни лица към местното лице.

Код 2793

Авторски права върху продукти от научноизследователската и развойната дейност

Износ: Начислените продажби на авторски права върху продукти от научноизследователска и развойна дейност от местното лице към чуждестранни лица.

Внос: Начислените продажби на авторски права върху продукти от научноизследователска и развойна дейност от чуждестранни лица към местното лице.

Код 2794

Индустриален дизайн

Износ: Начислените продажби на индустриален дизайн от местното лице към чуждестранни лица.

Внос: Начислените продажби на индустриален дизайн от чуждестранни лица към местното лице.

Включват се:

- продажбите на индустриални процеси и дизайни, търговска тайна.

Код 2795

Други права на собственост различни от патенти, авторски права и индустриален дизайн

Износ: Начислените продажби на други права на собственост от местното лице към чуждестранни лица.

Внос: Начислените продажби на други права на собственост от чуждестранни лица към местното лице.

Код 2796

Други услуги, свързани с научноизследователска и развойна дейност

Износ: Начислените други услуги от местното лице към чуждестранни лица във връзка с научноизследователска и развойна дейност.

Внос: Начислените от чуждестранни лица към местното лице други услуги във връзка с научноизследователска и развойна дейност.

Включват се:

- тестване, разработване на други продукти и процеси, в сферата на точните, социалните и хуманитарните науки.

Код 2801

Проектантски услуги

Износ: Начислените от местното лице към чуждестранни лица проектантски услуги.

Внос: Начислените от чуждестранни лица към местното лице проектантски услуги.

Включват се:

- услуги, свързани с изграждане на архитектурния дизайн на градоустройствени и други проекти по благоустройството, планиране, проектиране;

Код 2802

Инженерингови услуги

Износ: Начислените от местното лице към чуждестранни лица инженерингови услуги.

Внос: Начислените от чуждестранни лица към местното лице инженерингови услуги.

Включват се:

- услуги, свързани с проектиране, разработване и използване на машини, материали, инструменти, процеси и системи;
- мониторинг при строителството на язовири, мостове, летища;
- проекти за завършено строителство и др.;

Код 2803

Други технически услуги и техническа помощ

Износ: Начислените от местното лице към чуждестранни лица технически услуги и техническа помощ.

Внос: Начислените от чуждестранни лица към местното лице технически услуги и техническа помощ.

Включват се:

- земемерство, картография;
- тестване и сертификация на продукти;
- технически контрол.

Код 282

Преработка на отпадъци и пречистване на околната среда

Износ: Начислените услуги от местното лице към чуждестранни лица във връзка с преработка на отпадъци и пречистване на околната среда.

Внос: Начислените от чуждестранни лица към местното лице услуги във връзка с преработка на отпадъци и пречистване на околната среда.

Включват се:

- услуги, свързани с преработка на радиоактивни и други отпадъци,
- премахване на замърсени почви, почистване на нефтени петна,
- обезвреждане на минни полета и възстановяване на почвата,
- обеззаразяване и пречистване както и всички услуги, свързани с почистване или възстановяване на околната среда.

Не се включват:

- покупко-продажбата на квоти за емисии на парникови газове - те се включват в код 900 *Придобиване/разпореждане с произведени нефинансови активи.*

Код 2831

Услуги, свързани със селското, горското стопанство и риболова

Износ: Начислените от местното лице към чуждестранни лица услуги във връзка със селското стопанство, горското стопанство и риболова.

Внос: Начислените от чуждестранни лица към местното лице услуги във връзка със селското стопанство, горското стопанство и риболова.

Включват се:

- земеделски услуги като осигуряване на земеделска техника с обслужващ персонал, прибиране на реколта, обработка на посеви, борба с вредители, отглеждане на животни;
- услуги, свързани с горското стопанство, лов, риболов;
- ветеринарни услуги.

Код 2832

Услуги, свързани с минодобива и преработващата промишленост

Износ: Начислените от местното лице към чуждестранни лица услуги във връзка с минодобива и преработващата промишленост.

Внос: Начислените от чуждестранни лица към местното лице услуги във връзка с минодобива и преработващата промишленост.

Включват се:

- услуги в минната и добивната промишленост, като предоставяне на минни, нефтени и газови полета; сондиране, изграждане, ремонт и демонтаж на сондажно оборудване; изграждане на нефтени и газови кладенци; услуги, съпътстващи вземане на проби от руди; проучване, минно инженерство и геоложки изследвания.

Код 284

Други бизнес услуги

Износ: Начислените от местното лице към чуждестранни лица други бизнес услуги.

Внос: Начислените от чуждестранни лица към местното лице други бизнес услуги.

Включват се:

- дистрибуцията на електрическа енергия, вода, газ и други петролни продукти в случаите когато услугите могат да бъдат установени отделно от електро - преносните и тръбопроводните мрежи и др.
- услуги, свързани с назначаване на персонал,
- услуги, свързани с охрана и разследвания;
- писмен и устен превод от и на чужд език,
- фотографски услуги, публикации;
- почистване на сгради;
- услуги, свързани с недвижими имоти;
- както и всяка друга бизнес услуга, която не може да бъде класифицирана към някоя от вече споменатите бизнес услуги.

В случай че изпитвате затруднение с определянето на кода на услугата, бихте могли да се обърнете към експертите на БНБ за съдействие и/или допълнителни разяснения.

Код 271

Други търговски услуги

Износ: Начислените услуги от местното лице към чуждестранни лица във връзка с търговия.

Внос: Начислените от чуждестранни лица към местното лице услуги във връзка с търговия.

Включват се:

- услугите, свързани с комисионни за стоки и услуги, платими на посредници, брокери от стокова борса, дилъри, аукционери и представителства;
- услугите представляващи такса при провеждане на аукцион, и/или комисионна при продажба на кораби, въздухоплавателни средства и/или други стоки.

Не се включват:

- франчайзинг такси – те се включват в код 891 *Франчайзинг и сродни права*;
- брокерски комисионни, свързани с прехвърлянето на финансови инструменти – те се включват в код 260 *Финансови услуги*;
- посреднически комисионни, свързани с транспортни услуги.

Код 272

Оперативен лизинг

Оперативният лизинг е дейност по отдаване под наем на активи (сгради, оборудване и/или други вещи), от която произтича ангажимент по ползването на актива, но не и за поемане на риска от погиването му, както и няма прехвърляне на собственост върху актива.

Износ: Начислените услуги от местното лице към чуждестранни лица във връзка с оперативен лизинг.

Внос: Начислените от чуждестранни лица към местното лице услуги във връзка с оперативен лизинг.

Включват се:

- отдаване под наем без обслужващ персонал на автомобили, товарни превозни средства, кораби, самолети, влакови композиции, вагони, контейнери, нефтени платформи и други съоръжения;
- отдаване под наем на друг вид оборудване без обслужващ персонал като компютри и друго телекомуникационно оборудване;
- отдаване на жилищни и други видове сгради, но само в случай, че не са предоставени на туристи за настаняване.

Не се включват:

- отдаване под наем със съпътстващ екипаж, независимо от вида транспортно средство.
- лихви по финансов лизинг (покупка на машини, транспортни средства и оборудване на изплащане с опция за придобиване в края на периода). Те се отразяват по съответния код за изплащане на главници или лихви по финансови кредити.
- такси за отдаване под наем на телекомуникационни линии - те се включват в код 247 *Телекомуникационни услуги*.
- отдаване под наем на сгради на правителствени, интернационални организации и посолства се включват в код 292 *Услуги предоставени на/от чуждестранни посолства*;
- услуги, които са направени във връзка с туристически услуги – настаняване и отдаване под наем на превозни средства, както и такси-круиз (морски пътешествия) не се включват.

ЛИЧНИ, КУЛТУРНИ И ВЪЗСТАНОВИТЕЛНИ УСЛУГИ

Код 2881

Аудиовизуални услуги

Износ: Начислените от местното лице към чуждестранни лица аудиовизуални услуги.

Внос: Начислените от чуждестранни лица към местното лице аудиовизуални услуги.

Включват се:

- услуги, свързани с производството на филми(на филмова лента, на видеокасети, дискове и/или предадени по електронен път);
- услуги, свързани с производството на радио и телевизионни програми (предавания на живо или записани на технически носители) и музикални записи;
- такси за наемане на пространство, свързано с производството на аудиовизуални продукти;
- такси за права за разпространение (за телевизия, радио и филми) продавани на медиите за ограничен брой излъчвания в специфични области и достъп до кодирани телевизионни канали (като например услуги на кабелни оператори);
- такси за права за разпространение на концерти и представления;
- покупко-продажба на филми, радио и телевизионни програми, записани музикални произведения, музикални композиции и ръкописи, когато са доставени по електронен път.

Не се включват:

- покупко-продажба на права за видеоразпространение на филми и телевизионни програми - те се включват по код 8923 *Лицензии за производство и/или разпространение на аудиовизуални продукти*.
- покупко-продажба на филми, радио и телевизионни програми, записани музикални произведения, музикални композиции и ръкописи, когато са доставени на твърд носител (диск, CD-ROM).

Код 2882

Услуги, свързани с артистична дейност

Износ: Начислените от местното лице към чуждестранни лица аудиовизуални и сходни услуги.

Внос: Начислените от чуждестранни лица към местното лице аудиовизуални и сходни услуги.

Включват се:

- хонорари на актьори, музиканти, танцьори, режисьори и продуценти на театрални и музикални продукции, спортни събития, циркове и др;
- организация на концерти, представления на живо.

Код 895

Образователни услуги

Износ: Начислените от местното лице към чуждестранни лица образователни услуги.

Внос: Начислените от чуждестранни лица към местното лице образователни услуги.

Включват се:

- услуги, предоставяни от чуждестранни преподаватели в страната на потребителя на образователната услуга;
- услуги, свързани със задочно обучение, обучение чрез телевизионни програми или курсове по интернет.

Не се включват:

- такси за обучение на местни лица, начислени от чуждестранни учебни заведения, както и такси за обучение на чуждестранни лица, начислени от местни учебни заведения.

Код 896

Здравни услуги

Износ: Начислените от местното лице към чуждестранни лица здравни услуги.

Внос: Начислените от чуждестранни лица към местното лице здравни услуги.

Включват се:

- услуги предоставяни от чуждестранни лекари, медицински сестри и друг медицински персонал, както и лабораторни и подобни услуги в страната на потребителя на здравната услуга.

Не се включват:

- такси за лечение на местни лица, начислени от чуждестранни лечебни заведения, както и такси за лечение, начислени на чуждестранни лица от местни лечебни заведения.

Код 897

Услуги в сферата на културата и спорта

Износ: Начислените от местното лице към чуждестранни лица услуги в сферата на културата и спорта.

Внос: Начислените от чуждестранни лица към местното лице услуги в сферата на културата и спорта.

Включват се:

- услуги, свързани с културни събития, като посещения на музеи, библиотеки, архиви и др.;
- услуги, свързани със спортни събития и други развлекателни дейности, награден фонд на спортни турнири.

Не се включват:

- трансфери по договори на спортисти – те се включват в код 900 *Придобиване/ разпореждане с непроизведени нефинансови активи.*

Код 898

Други лични услуги

Износ: Начислените от местното лице към чуждестранни лица други лични услуги.

Внос: Начислените от чуждестранни лица към местното лице други лични услуги.

Включват се:

- социални услуги, услуги в домакинството и други лични услуги.

ПРАВИТЕЛСТВЕНИ УСЛУГИ

*Чуждестранните дипломатически и консулски представителства, международните организации, членовете на тези представителства и организации, техният персонал и обслужващите ги чуждестранни граждани и членовете на техните семейства, пребиваващите в Република България, са **чуждестранни лица** по смисъла на § 1, т. 3 на Допълнителната разпоредба на Валутния закон.*

Износ: Начислените услуги от местното лице на чуждестранни лица – посолства, консулства, международни организации и други.

Внос: Начислените услуги от чуждестранни посолства, консулства, международни организации и други към местното лице.

Код 292

Услуги предоставени на/от чуждестранни посолства

Включват се:

- всички услуги, начислени към/от посолства и консулства, които не могат да бъдат класифицирани към никоя от по-горе изброените групи икономически услуги.

- включват се отдаване под наем на сгради, поддръжка на офиси, предоставяне на офис консумативи, организиране на приеми и кетъринг услуги и други услуги, предоставени на дипломати и персонала на консулски служби.
- таксите платени на посолства, консулства и др. както и сумите за издаване на визи и за други услуги и документи.

Код 293

Услуги предоставени на/от от военни подразделения и агенции

Включват се:

- всички услуги, начислени към/от военни подразделения и отбранителни агенции, които не могат да бъдат класифицирани към по-горе изброените групи икономически услуги.
- включват се отдаване под наем на сгради, поддръжка на офиси, предоставяне на офис консумативи, организиране на приеми и кетъринг услуги и други услуги, предоставени на военни подразделения и агенции.
- услуги, свързани със съвместни военни договори и умиротворителни сили.

Не се включват:

- Строителство на нови и съществуващи сгради и конструкции - те се включват в *Строителни услуги*.

Код 294

Други правителствени услуги

Включват се всички услуги, начислени към други правителствени звена, които не могат да бъдат класифицирани към по-горе изброените групи услуги.

БЕЗВЪЗМЕЗДНИ ПОСТЪПЛЕНИЯ И ПЛАЩАНИЯ

Код 3791

Безвъзмездни постъпления (износ)

Включват се:

Платените от чуждестранни лица печалби от лотарии, неустойки, такси за ангажимент, безвъзмездно прехвърляне на собственост върху нефинансов актив, получени дарения и други безвъзмездно получени средства от чужбина.

Код 3792

Безвъзмездни плащания (внос)

Включват се:

Платените към чуждестранни лица дарения и помощи, членски вноски в международни организации, изплатени печалби на чуждестранни лица от лотарии, глоби и неустойки, такси за ангажимент, безвъзмездно прехвърляне на собственост върху нефинансов актив и други безвъзмездно предоставени средства.

ЗАПЛАТИ

Код 310

Заплати и компенсаци

Включват се начислените заплати, надници и други доходи от трудови възнаграждения, както и начислените вноски за социално и здравно осигуряване за сметка на работниците, когато трудовите отношения са **между местно и чуждестранно лице**.

Включват се:

- Начислени доходи за трудови възнаграждения, вноски за социално и здравно осигуряване:
  - на наетите от местното лице чуждестранни лица, които работят в страната по-малко от една година;
  - на наетите в българските посолства чуждестранни лица, консулства и представителства в чужбина;
  - на наетите от местното лице чуждестранни сезонни и погранични работници.
- от чуждестранни лица в полза на местни лица, които работят в чужбина по-малко от една година;
- от чуждестранни лица в полза на местни лица наети в чуждестранни посолства, консулства, военни бази, международни организации и представителства в страната;

Не се включват:

- заплати, надници и други доходи от трудови възнаграждения на чуждестранни емигранти, които пребивават в страната повече от една година. Когато тези операции са с местно лице, те не се отчитат.

НЕПРОИЗВОДСТВЕНИ НЕФИНАНСОВИ АКТИВИ

Код 900

Придобиване/разпореждане с произведени нефинансови активи

Износ: Начислените от местното лице произведени нефинансови активи продадени на чуждестранни лица.

Внос: Начислените от чуждестранни лица произведени нефинансови активи придобити от местното лице.

Произведените нефинансови активи се отчитат в момента на смяна на собствеността.

Включват се:

- търговия с квоти за емисии на парникови газове;
- права за ползване на природни ресурси;
- трансфери по договори на спортисти.

Не се включват:

- стойността на посредническата услуга – тя се включва в код 271 *Други търговски услуги*.
- стойността на придобитите и/или произведени нематериални дълготрайни активи по смисъла на счетоводното законодателство.